

aliter vinci melius **A**d idem monemur exemplo Joseph Ben. 19. Cui cum domina sua diceret dormi mecum: ipse relicto in manu eius pallio fugit: et egressus est foras. Quare autem fugiendum sit **R**ñ/ deo primo. quia homo est sicut fenū aridum. Unde Propheta. Omnis caro fenū. Item homo est sicut stipula **U**n Job. 13. Et stipulam siccam persequeris. nulla autem securitas est stipule vel feno arido circa ignem. igitur merito fugiendum est. **N** ei luxuria est peccatū valde immundum. ergo non est securus luctari cum peccato isto. vix enim potest esse q̄ homo non inquinetur **E**ccl. 10. 1. Qui tetigerit picem: inquinabitur ab ea. Sed diceret quis stipulam se non esse: immo quasi ferrum: et ideo non oportet eū timere mulierum familiaritates **R**espondeo q̄ etiam ipsum ferrum ignis immutat. vt quasi igneam formam inducat **S**ic ignis luxurie etiam homines ferreos immutat in malum **H**ieronimus. Ferras mentes libido domat. **E**t etiam patet q̄ ex duobus lapidibus si inuicem collidantur exit ignis: **S**ic ex familiaritate duarum personarū que quasi lapidee videtur: exit quādoq; ignis luxurie. **I**te est murus lapideus a candela iuxta se posita non comburatur: tamen denigratur: sic licet q̄ homo quādoq; non cadat ex familiaritate mulierum in peccatum actuale: tamen frequētius aliquantulum inquinatur ad minus per cogitationes et delectationes malas. **U**nde beatus Hieronimus **R**edemibi non potest eū domino toto corde habitare: qui seminarum actibus copulatur. **Q** autē cohabitatio et familiaris conuersatio mulierum multum est occasio ruine potest manifestari per tale exemplum. **L**egitur in vitas patrum. q̄ senex quidā erat qui cum incurrit egritudine magnam seruebant ei fratres: et videns senex q̄ fratres occuparent eum eo dixit. **V**adā in egyptū: vt nō ipedi-

am fratres istos **E**t dixit ei abbas moyses: nō vades q̄ fornicationem incursum es. **I**lle autē tristatus dicebat. **H**ortuū est corpus meū: et tu mihi ista dicis. **S**urgēs ergo abiit in egyptū. **Q**uādo autē audissent hoīes circūquaq; habitātes offerēbāt ei multa **V**enit etiā ad eū virgo quādam fidelis volens obsequium suū senī infirmatī depēdere **E**t post aliquā tū tps cū paululū de egritudine q̄ detinebat meli⁹ habuisset incurrit in eā **E**t illa pcepit **I**nterrogata autē a vicinis loci illius vñ pcepit. **I**lla rñ dicit. de senex **I**lli autē nō credebāt. **S**enex vero dicebat. ego hoc feci. s̄ custodite infantem quē pepit **Q**ue cū genuisset puerū et ablactatus fuisset: tulit senex infantē in brachiis suis **E**t die qua erat festiuitas in schyri accurrat ibi et intravit eccliam corā multitudie fratrum. **I**lli autē vidētes eū fleuerūt. **Q**ui dixit fratribus **V**idete infantē hūc: filius est inobediētie. cauete q̄ vos o frēs a p̄sorsis mulierū. eo q̄ in senectute hoc feci. et orate p̄ me. **E**t p̄gens ad cellā suā ad initū p̄me p̄uersionis reuersus est. **U**n Bern. **C**ū femina sp̄ esse et feminā nō cognoscere: nōne plus est q̄ mortuū suscitāre. si qd̄ min⁹ est nō potest necid qd̄ mai⁹ est. **U**n Hiero. **S**i pudiciā seruare quis: feminā quā bñ videris p̄uersantē mente dilige: nō corporali p̄ntia. **U**n Greg⁹. scribit in registro q̄ beatus augustinus nec cum sorore habitare consensit.

Incipit tractatu

lus de sex operibus misericordie. Et primo de corporalibus.

Opera misericordie corporalia s̄ sex **P**rimū est cibare esurientem **U**n **E**saie. lviij. **P**raege esurienti panē tuū. **S**ecūm est potus dare sitiētī. **M**at. x. **Q**ui potū dederit vni ex minimis meis calicem aque frigide non perdet mercedem suam. **S**ed sunt

¶ De sex operibus

quidam adeo duri et immisericores quod potius dant porcis et canibus quam pauperibus. quod plures diuites melius pascunt suos canes quam pauperes. sed preparando canibus offam vel dando eis carnes. de quibus pauperes possent refici. de quibus omnibus tales diuites districtam reddituri sunt rationem. Insuper aliqui tam auari et tenaces sunt: quod potius id quod remanet permittunt putrefieri suaves hoc ex nimia paritate quam quod pauperibus erogaret. Unde dominus de maximo conuiuio quod faciet sanctis suis repellat eos cum confusione magna. nihil eis dabo quod hic de mensa sua nihil ei dederunt. ut patet in diuite epulone et paupere lazaro. Luc. 16. Unde etiam Gregorius Dei misericordiam non potest promereri qui hic misericors non fuit. Unde Beda super epistolam Iacobi. Sine misericordia iudicabit ille: qui cum posset non facit misericordiam.

¶ Ex his patet quod periculose stant tales tenaces diuites quia deum grauiter offendunt: contra charitatem proximi faciunt et contra animas proprias grauiter peccant. quia tales quodammodo comparantur furibus et raptoribus. Ambrosius in sermone. Non minoris est criminis habere et tolerare: quam cum possis indigentibus denegare. Unde etiam Basilius. Nonne inquit spoliator es: qui dispensanda suscepisti propria reputando. Est enim panis famelicum quem tu tenes. nudi tunicam: quam in conclauis seruas. discalceati calcei: qui penes te marcescunt. indigent argentum quod possides humanum. Unde de christus dicit in euangelio. Luc. 17. Quam difficile qui pecuniam habent regnum dei intrabunt. Item est malum si gnium cum quis durus homo non potest audire clamorem pauperum. et si audit: tamen non compatitur nec misereatur: est signum perversitatis: et quod non est in charitate dei. Et ex hoc sequitur quod est in statu damnatorum. Unde. i. Iobis. 4. Qui habuerit sub azibus huius mundi. et viderit fratrem suum necessitate habere: et clauerit viscera sua ab eo: quomodo charitatis dei in eo manet

quasi diceret: nulla modo. Augustinus. de ciuitate dei. Misericordia est aliena misericordia in nostro corde passio. quod utique si possemus subuenire appellimur. Unde de iuris cordibus dicit Prover. 21. Qui obrurat aurem suam ad clamorem pauperum. et ipse clamabit et non exaudietur. Et ergo ut diuites misericordiam dei consequantur: tunc ipsi debent esse misericordes pauperibus. Unde Barth. 5. Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Ambrosius. in epistola ad Nepocianum. Non memini me legisse mala morte mortuum quod libenter operam pietatis exercuit. Habet enim multos intercessores. et impossibile est precibus multorum non exaudiri.

¶ Tertium est recipere peregrinos ad hospitium. hoc utile est et deo tam acceptum: ut quicquid etiam ad litteram angeli sunt ad hospitium recipientium: mo etiam quicquid ipse christus visibilis. ut in emaus. Sed sunt quidam adeo auari quod nullum pro deo hospitari volunt nisi habeat expende. Et sic expellunt pauperes a domo sua. cum tamen christus dicat in euangelio. Qui vos recipit me recipit. et eadem mensura qua mensi fueritis etc. Ergo si claudis ianuam pauperi: sic christus faciet tibi cum veneris dicentes illud Barth. 21. Domine domine aperi nobis. Respondebit. Ameco vobis nescio vos. Sed bonis et electis dicit illud Barth. 21. Hospes fui et collegistis me. venite benedicti patris mei etc. Ex his sequitur quod multum reprehensibiles sunt illi diuites qui habent latas domos. et potius permittunt eas vacare quam quod pauperes in eisdem propter deum vellet hospitare: cum tamen laudabile esset quod quilibet diues ad minus haberet unum pauperem in domo sua: ut illud quod sibi ipsi in mensa subtraheret siue in comedendo siue in bibendo hoc illi pauperi daret. ut sic posset mereri vitam eternam.

¶ Quartum est nudos tegere. Quantum autem hoc placeat deo patet in beato Martino quem christus coram omnibus sanctis et angelis in celo existentibus commendauit dicens

Dicitur ab iherosolymis
 me vobis dicitur. Polle
 cuius domus est in
 L. i. v. dicitur in oper
 Qui habet domum
 habet. Item quia be
 die non in iherosolymis
 facit. Item quia be
 cipit procom vno ad
 daret in iherosolymis. et ei
 ergo diuites multos
 ostendit necesse est quod
 p. se. tam enim pa
 gent. Exemplo be
 bat in anallis suis:
 stes faceret. Item
 xpiana. Illa dicitur
 q. de iherosolymis me
 p. t. d. h. dicitur in de
 tibus. Item dicitur in
 lud. Item dicitur in
 illis me. q. d. acceptum est
 et in iherosolymis coope
 dicitur. Item dicitur in
 ts feceris in iherosolymis
 tum est. Item dicitur in
 acceptum est. Item dicitur in
 imus hic et in iherosolymis.
 talia numerant de ang
 tur a xpo in vita eterna.
 cum q. pauperes et infirmo
 tur. Item dicitur in iherosolymis
 ai infirmam a domo expe
 dit: ut canem sub gradule
 us et q. canem facit. Item
 immo est eis in iherosolymis
 vel etiam qualis ipse. quod
 iudicis. Item dicitur in iherosolymis
 L. dicitur opus
 eos vobis et redimet. In
 lunt aliqua eis ministrata
 posse liberari deberet. Item
 L. dicitur de manu pecc
 Qui hoc facit. q. redimit
 cetera a rapientibus et ab aliis
 opus misericordie dicitur. et si

Martinus adhuc catholicus hac me veste preterit. Unde ammonet vnū/ quēq; hominē p̄ **E**saīam p̄phētā dicēs **L**ū videris nudum operi cum. **L**uc. iij. **Q**ui habet duas tunicas det vnaz nō habenti. Item quia hoc op⁹ misericor dienō ita faciliter exercetur. quia vnus facilius dat pauperi frustū panis. v̄l recipit p̄ noctem vnū ad hospitium: q̄ q̄ daret sibi tunicā. z etiam diutius durat ergo diuites mulieres debēt filare z nō ociose incedere. qz q̄uis ip̄e nō indigēat p̄ se. tamē multi paupes sunt q̄ bñ indigēt. **E**xemplo b̄tē **E**lizabeth que filabat cū ancillis suis: z inde paupibus vestes faciebat. **U**ndē **A**ug⁹. in li. de vita xp̄iana. Illā elemosynaz de⁹ approbat q̄ de iustis laborib; ministrat. **S**ic; scriptū est. honora dñm de tuis laboribus iustis. **U**n̄ xp̄s dicit talib; in iudicio illud **Mat**. xxv. Audus fui z cooperuisti me. qz ita acceptū est ei q̄l cū in cruce nudū pendētem cooperuisses **U**ndē **Mat**. cxxv. Quod vni ex minimis meis feceritis mihi fecistis **Q**uī tum est. visitare infirmos. **H**oc multū acceptū est xp̄o. q̄l ip̄e p̄ se iaceret infirmus hīc z cū visitares. qz omēs passus talū numerant ab angelis: z remunerantur a xp̄o in vita eterna. **C**ōtra hoc faciunt q̄ paupes z infirmos ab hominatur. vel etiā quandoq; p̄rios famulos cū infirmant a domo expellūt. vel si retinēt: vt canem sub gradu locāt nec melius ei q̄ canī faciunt **N**ō sic est faciendū immo est eis bñfaciendū quasi angelo. vel etiā quasi ip̄i xp̄o. qui dicitur est in iudicio. **I**nfirmus fui z visitastis me **S**extum opus misericordie est vnictos visitare z redimē. siue boni siue mali sint aliqua eis ministrādo **S**i boni: p̄ posse liberari deberēt. **J**uxta illud ps̄. **E**genum de manu peccatoris liberate **Q**ui hoc facit. s. q̄ redimīt captos innocēter a raptorib; z ab alijs malis hoib; opus misericordie exercet. z filius erit dō. vñ

p̄s. Deus q̄s filius tibi: eripies in opem de manu fortiorū ei⁹. Si vero mali tūc saltem liberādi sunt ab eterna morte. s. monēdo eos ad p̄niam z contritōem de peccatis suis. z q̄ offerāt deo illā ignominiosam z amarā mortem quam sustinere eos oportet p̄ peccatis suis. q̄a hoc est multum vtile hominī z deo acceptū. **Undē questio est. vtrū pena mortis dirimat aliqd de pena debita p̄ peccatū. **R**espōdeo s̄m b̄tē **T**hōmā in. iij. dist. xx. **H**ors naturalis est pena p̄sequens originale peccatum z q̄ si iam in naturā p̄uersa. z ideo p̄ mortē naturalē nō purgat aliqd de peccato actuali. s; p̄ mortem illatā bene potest purgari aliqd. **U**ndē si aliq̄s mortem illatā patienter sustineat p̄ alijs criminibus: sic illata valet ad diminutōem pene. z ad liberatōem etiā a tota pena s̄m q̄ntitatē culpe z paciētie z contritōis. **I**tem sciendum q̄ **S**cotus sup. iij. sentētiarū dicit. q̄ si q̄s infirmus cū iaz videt se vtē qz mortuū mori vult. z plene p̄sentit in mortem: ac si p̄ seipm mortem elegisset penā mortis sic paciēter sustinēdo: satisfacet p̄ oibus peccatis venialib;. imo aufert aliqd ad satisfaciendū p̄ mortalibus. **Q**uare p̄ oīa laudabile est in isto volūtatem suam diuine p̄formare **I**tem querit de suspendēdis z decapitādis an debeat eis dari corp⁹ xp̄i. **R**ñdeo. si sūt p̄fessi z penitēt: nō debet eis denegari. **xij. q. ij. c. si. Item** q̄ritur de suspēdis an sint sepeliēdi in cimiterijs vel nō **R**ñdeo s̄m **H**ostien. q̄ sepeliēdi sunt dū tñ penituerint **S**z tñ quo ad hoc vt de partibulo deponant requirit licētia iudicis secularis: ne iusticia p̄tēni videat. z sic loquuntur leges. s; ip̄am licētiam ip̄e iudex denegare nō debet. **E**x his iā dicitis patz q̄ est salubre tales hoīes monere ad penitentiā. qz possibile est q̄ q̄s in vno homine tali p̄t mereri vitā eternā. **E**t rō ē qz s̄m **B**regō. **M**aximū sacrificium est zelus animarū. imo plus est deo accep**

De peccato

tum et homini merito: unam animam lucrari quam aureum motem deo offerre, quia una anima precellit omnes thesauros totius mundi. **Uñ Aug^o.** Sicut de omni creatura: sic anima omnem corpoream substantiam natura et dignitate precellit. **Uñ etiā Bern^o.** Totus mundus ille preceus unus anime est: mare non potest, non enim pro toto mundo animam suam daret Christus: quam pro humana anima dedit. **S**ciendum etiā quod multum saluiferum est talibus amarā mortē et passionē Christi reducere ad memoriā. **Uñ Greg^o.** Si passio Christi ad memoriā reducat: nihil tam durum quod non equo animo toleret. **Bern^o.** Quid est quod tibi non suaue videtur: si collegeris et memoraueris omnes amaritudines saluatoris. Et signanter cogitandum est de talibus quomodo Christus nonies est ductus pro salute peccatorum. Et primo mox ut captus fuit tunc dicitur fuit ad annam, secundo ab anna ad caypham, tertio a caypha ad pylatum, Quarto a pylato ad herodem Quinto e converso ab herode ad pylatum, Sexto milites duxerunt eum intus in atrium: et illuserunt ei percussores caput eius ariditate. Septimo duxit eum pylatus foras de pretorio portātem coronam et vestem purpureā. Octavo ad locum ubi ante tribunal stans iudicatus est ad mortē. Nono extra ciuitatē ad locum caluarie ubi crucifixus est. Et rememorando tales transitus Christi: offerre debet transitum illum et mortē et penam ipsi Christo pro peccatis suis. Et debent habere bonum positum quod amplius nunquam vellent peccare si diutius viuere deberet, et sic deo committere animas suas. **Uñ exemplum legit.** Fuit miles quidam nobilis: sed criminosus, qui tempore quodam ab inimicis suis captus fuit, et quia valde mortales inimicitie inter eos erant: visum est eis expedire ut in instanti occideret. Tercius autem vir nobilis sibi mortem imminere et nullum esse remedium vite: suppliciter voce dixit ad illos Rogo vos intuitu dei ut ad modicum tempus mortē dignemini differre ut alii

cui sacerdotum possim peccata mea confiteri. Et responderunt illi. Non esset nobis hec dilatio tuta. Pringere posset ut cognati tui et amici venientes eriperent te de manibus nostris, et esset error nouissimus peior priore. Cui cum precepissent ut se prosterneret ad decollandum: dixit hoc sibi Deus tu scis voluntatem meam. Et subiugit. Animam meam virginis filio committo, sicque decollatus est. Et erat tunc quidam obsessus in ciuitate, cui cum diceret quidam audita morte tanti tyranni, modo magnum gaudium habetis propter animam illius facinorosi militis. Respondit demō. Nequaquam, unum enim verbum moriens protulit, propter quod saluatus est. **Uñ Bern^o.** Maior est dei pietas quam queuis iniquitas. Sicut enim scintilla in medio maris ita omnis malicia hominis ad dei misericordiam.

De sex operibus misericordie spiritualibus.

Opera misericordie spiritualia meliora sunt et nobiliora et utiliora quam corporalia, quia tanto illis corporalibus preferunt quanto spiritus corpori auferuntur. Et etiam quia quilibet homo potest ea omni tempore exercere, sed secus est de corporalibus, quia pauper non habet ut hospitem vel cibum, et sic de alijs. Primum est instruere simplices ignorantes et errantes: hortando eos ut a via erroris resipiscant, tum propter dei offensam cauendam tum propter penam declinandam, tum propter celestem gloriam consequendam reuocando eis ad memoriā quomodo momentaneum est quod delectat, et eternum quod cruciat, et his similia. Et notandum quod talis informatio debet fieri cum lenitate. **Gal. vi.** Si preoccupatus fuerit quis in aliquo delicto: vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis. Et sciendum quod instructio fraterna in duobus consistit, videlicet in verbi exhortatione, et sic litterati instruunt exhortatione, et boni exempli ostensione: ut boni et

implerentur in dilectione
vnde dicitur in libro
antiquo quod dicitur
quod bonum exemplum est
et multum utile
quod ad vitam bonam
habetur et in libro de
gestis et alijs non
non multum vult. Et
in bono bono non
opera misericordie
deus alios dicitur
audient dum viderent
suis bonis operibus
bonorum multi peccatis
et penitent. Et
damnantur. Et
videntur. **Uñ Bern^o.**
ros ad lamentum pa
si nulla est exempla bo
mentem trahent. Et
bonum valde mentem
exemplum et bonam doc
Quia et hoc gaudium et
augumentatur quomodo
sarius. Quomodo exem
tatis et peccatis et oritat
tantis et propter eterna
Secundum est con
in fraterna charitate dicit
qui alios deo ad vitam di
puni et diligere et reuocare
dicitur. Tunc dicitur nobis
in peccatis. **Uñ Bern^o.**
uit nos deus in immundicia
ciuitatem. Ex talis certat
lenitate non clamorose: al
confusio quam correctio. Et
peccatum i refractum
et ipm. **Uñ Bern^o.** Et cha
dignatorem et preceptu
luis que compio: sic quod no
torem. **Uñ Bern^o.** Et illi
aut correctio frater na fieri
charitate. **Uñ Bern^o.** Et
bet quomodo consideratione

simplices vitā suā ostēdēdo: vt errātes
 vndiq; habeāt instructores: ne se vale/
 ant ex ignorantia excusare. Sciendum
 q; bonum exemplum z bona doctrina
 est multum vtile in ecclesia dei. hoc patz
 q; ad exemplū bonoz hoīm mltri malī
 hoīes q; sūt inimici dei ieiunāt in q̄dra/
 gesima: q; alias nunq; ieiunaret: q; deū
 nō multū diligūt. si exempluz ieiunādi
 in bonis hoīb; non viderent. Item ad
 opera misericordie puocantur. s. qn̄ vi/
 dent alios elemosynam dare. Item ad
 audiendum verbū dei missas. z sic de a/
 lijs bonis operib;. Item p̄p̄t exemplū
 bonoz multi peccatores puertunt a pec/
 catis. z penitent. z sic saluant qui alias
 damnarent. si exempla bona in alijs n̄
 vidissent. Unde Greg^o. Nunq; pecca/
 tores ad lamentum penitentie redirent
 si nulla eēt exempla bonozum q; eozuz
 mentem traherent. ¶ Item sciēdū q; ē
 homini valde meritorium dare bonum
 exemplum z bonam doctrinam alijs.
 Quia ex hoc gaudium z meritū eozum
 augmentatur quotidie in celo. Unde Le/
 sarus. Quantis exempla vere humili/
 tatis z perfecte charitatis ostēderis. cū
 tantis z p̄ tātis eterna p̄mia possideb;.
 ¶ Scdm̄ est corripe delinq̄ntem
 in fraterna charitate dicēdo. Tu q; es
 qui audes deū ad iracūdiā puocare. p/
 rīmū scādalizare. z teipm̄ in corpe z aīa
 dānare. Time deū: z noli hāc rem pessī
 mā perpetrare. Un̄ Apl's. Non voca/
 uit nos deus in immundiciā: sed in san/
 citatem. Et talis correctio debz fieri cū
 lenitate non clamorose: alias esset plus
 confusio q; correctio. Math. xvij: Si
 peccauerit i te frat' tu': corripe eū inf' te
 z ipm̄. Itē d; fieri ex charitate: nō ex in/
 dignatōe vtl' ex p̄temptu. z cū utilitate il
 lius quē corripis: sic q; non q̄ras ostēta/
 rōem. seu potestātē: s; illi vtilitates. Ut
 autē correctio fratr'na fiat cū lenitate z ex
 charitate. nūc ille q; vult corrigere aliū de
 bet quinq; considerationes seruare. qua

rum tres ponit Aug^o. sup illd̄ Mat. 7
 Hypocrita eijcep̄mo trabē d̄ oculo tuo
 Reliqs duas ponit Gregori^o in moral'
 Primum est q; debet considerae si est ei
 similis. id est. si est in eodem peccato vel
 equali vel maiorī. tunc maxime si est pec/
 catum notozium: non debet om̄ino cor/
 rigere: sed seipm̄ prius debet emendae.
 z tunc cū ad penitentiā commonere. ali
 as posset sibi dici illud ad Romanū .ij.
 Quid alium doces: teipsum non doces
 Augustin^o. Iudex in nullo eoz sit iudic/
 cand^o que in alio iudicare est paratus.
 Qui enim ex officio tenetur corrigere de/
 linquentes non debet hoc facere in pec/
 cato mortali: s; ad min^o debet p̄us p̄tē
 de peccatis suis. Si autem non est simi/
 lis: tunc debet secundo cōsiderare si ali/
 quando fuit ei similis: z tunc sicut nole
 bat despici: sed compassionem ei impen
 di. sic nec debet fratrem suum peccantes
 z penitentem despiciere. sed cōpassionez
 z misericordiam ei exhibere. Eccli. viij.
 Ne despicias hominez auertentem se a
 peccato. z non impropres ei. Demēto
 qm̄ sum^o oēs in corruptōe: Si autē nō es
 ei similis: neq; aliquando fuisti: tunc de
 bes tertio cogitare q; potes ei fieri simil'
 in futuro. Et ideo ratione talis dubij n̄
 debes sup̄bire: sed delinquentib; p̄descē/
 dere. i. Cor. x. Qui se existimat stare vi
 deat ne cadat. Augustin^o. Nemo ē q; se
 curus esse possit in hac vita q; tota rēpta
 tio noiāt. Si autē nō es similis ei nec ei vn
 q; fuisti similis: z de dei bonitate p̄fidis q;
 nūq; eris ei similis tūc debes quarto vi/
 dere si ille qui sic est reph̄ēstibilis sit ne in
 aliq; cōmendabit. Si ille q; habet tot de
 fectus aliquos etiā habeat p̄fectus Et
 tunc ratione bonoz illoz que habet de
 bet supportare eū in his q; minus habet
 Un̄ Apoc. ij. volens apl's reph̄ēdē ep̄i
 scopū in epheso. Primo ponit quoddā
 viciū quod habuit dicens. Habeo con
 tra te pauca q; charitatē tuā p̄mā dere
 liquisti. Sed statim ponebat quoddāz

De sex operibus

bonū qđ habebat dicens. **S**z hoc habes bonū qđ odisti facta nicolaitarū. qđ et ego odi. Similiter volens reprehendere ep̄m sardis primo ponit quendā suū defectū dicens. **N**ō inueni op̄ea tua plena corā deo meo. Deīn de statim ponit quendā suū p̄fectū dicens. **S**ed habes pauca noīa in sardis: qđ non coīnq̄naue rūt vestimēta sua. **E**cce post qđ ap̄ls posuit illa ī quibz illi ep̄i erāt reph̄ēsbiles statim subiunxit illa in quibz erāt cōmēdabiles ad innuēdū qđ si aliquis p̄t ali quod vitiiūz est reph̄endendus. si tñ habet aliquod bonū est nihilominus sup̄portāndus. **H**ato autē: qđ aliquis videat oīno esse malus. nec habere aliqđ bonū p̄pter quod sit tolerandus. tūc debz corrigare quinto qđ iste qđ sic videt esse malus forte in cōspectu dei est sibi ī merito preferendus. **E**t ponit exēplū sancti gregoriū de sc̄to stephano et sancto paulo. **N**ā cū br̄s stephanus consentiente z adiūuante paulo lapidaret: tūc stephanus oīno erat bonus. z paulus omnino videbat eē malus. z tamen in conspectu dei paulus qui sic erat malus stephanus in merito z premio fuit p̄ponendus.

¶ **Q**uerit vtz correctio fratna sic in p̄cepto. **R**espondeo s̄m **I**ho. sc̄da sc̄be. q. 33. qđ sic. sed quia p̄ceptū affirmatiū non obligat ad semp. sed p̄ loco et tpe. **U**n̄ z omissio ei fit tripl̄. **U**no mō fit meritoīe. vt q̄ndo quis oportunitate tps inquirat. vel de ip̄is metuit: ne detēores fiāt. vel ad bonā vitā alios impediāt z huiusmodi. **S**ecundo mō omittitur cū peccato mortali. scz cū formidat iudiciūz vulgi vel carnis cruciatio siue pemptio dūmodo tñ hec ita dominant in aīa qđ fraterne charitati p̄ponantur. **T**ertio est p̄ccm veniale quando scz timor z cupiditas tardiozem facit ad corrigendū delictū fratris. nō tñ ita qđ si cōstaret ei qđ fratrē possz a peccato retrahere dimitteret p̄pter timorē vel cupiditatem quinnimo in aīo p̄ponit charitatez

vt dic̄ br̄s **A**ug⁹. **¶** **T**ertū subditi tenentur autē p̄latos corrigere. **R**ūdeo s̄m beati **I**ho. vbi. s̄. **S**ubditi non tenentur debet corrigere p̄latos correptione illa qđ est iusticie. i. p̄ correptionem pene **T**enentur autē correptione illa que est charitatis si in eis est aliqđ corrigibile: ita tñ qđ nō cū p̄teruita: sed cū mansuetudine z reuerentia. **¶** **T**ertū correctio fratna sit p̄pter sc̄dālum dimittenda. **R**ūdeo s̄m **I**ho. sc̄da sc̄be. q. 33. **C**orrectio fratna ordinat ad emendatōem fratris. et idō int̄m est computāda int̄ sp̄ialia bona. q̄ntum hoc homo consequi p̄t: qđ nō p̄tingit si ex correptione fratris sc̄dali les. z ideo si p̄t sc̄dālum correctio dimittat. non dimittit sp̄iale bonū. **¶** **N**otā dum qđ quis correctio fratna sic sub p̄cepto: z ad hāc oēs teneamur pro loco z tpe scz qñ licet z valet. **S**ūt tñ qñ qđ casus in q̄bus euadam⁹ hoc p̄ceptūz **P**rimus est: cū non est spes correctōnis **U**n̄ puerb. 9. **N**oli arguere derisorie: ne forte odiat te. **S**c̄ds cum timet defectus p̄bationis. vt cū quis d̄ crimie corripit: qđ non p̄t p̄bari. tunc em̄ corripit ens obligaret ad talionē si deficeret ī p̄batione. **T**ertio cū p̄lato tā qđ iudicio notum est factum. **Q**uarto cū meliori op̄erivel eque bono vacare aliquis int̄dit. **Q**uinto cuz multitudo z potestas est in culpa. tūc correctio plus noceret qđ prodesset. quia multitudo difficulter corrigi z potestas. **¶** **T**ertū op̄⁹ misericordie sp̄iale est consolare fidelit omnes in tribulatōne positos. **H**oc sup̄ria modum est meritoīum apud deū acti ipsi cōsolatus fuisses cū pep̄dit in cruce: cū dicere potuit illud psal. **Q**uestiū qđ consolaret. z nō inueni. **U**nde natura docet cōpati primis. hoc patet in pot̄ qui sibi mutuo ex naturali inclinacōe cōpatiuntur. hoc cognoscat in hoc: qđ cuz vnus porcus ledit: tunc omnes accurrunt sic nos cōpati debem⁹ fratribus nostris. **U**n̄ **B**reg⁹. **O**mnes fratres sumus det-

potestatis dicitur...
 idcirco...
 aduersus...
 talis...
 si...
 factos...
 na...
 nitar...
 Ap...
 Si...
 no...
 scilicet...
 est...
 ut...
 Grego...
 Non...
 stri...
 comp...
 cepit...
 dicit...
 na...
 li...
 p...
 p...
 t...
 h...
 f...
 b...
 ¶ **Q**uart...
 ostend...
 gere...
 v...
 in...
 h...
 d...
 b...
 s...
 ¶ **A**ug⁹...
 in...
 indul...
 primo...
 r...
 p...
 ¶ **B**reg⁹...
 ment...
 aīa...
 ¶ **C**...
 circa...
 si...
 ¶ **R**ū...
 ita...

potestate cōditi. z ei sanguine redēpti. et
idcirco frēs nostros q̄ntūlibet paupēs z
abictos in nullo desp̄icere debem⁹. Et
talis cōpassio ē signū bonitatis in hoīe.
Uñ greg⁹ li. xxi. moral. Tāto q̄sqz p
fectio: ē: q̄nto p̄fecti⁹ alienos doloēs sen
tit. imo naturale ē q̄ vñū mēbz compa
titur aliḡ membro. Apls. i. Corinth. 12.
Si quid patit̄ vnuz mēbzū zc. Ergo q̄
nō cōpatit̄ pximo est q̄si membrum ab
scisum a mystico corpore ch̄risti. qz ch̄ris
est caput: z omēs ch̄ristiani in gratia ex
istētes sunt membra eiusdez capitis. vñ
Gregori⁹. Non aliter redemptoris no
stri membra efficiamur: nisi adherendo z
compatiendo pxio. Q̄ aut magnū z ac
ceptū sit corā deo compati pximo osten
dit Greg⁹ li. ij. moral. dicens. Exteriora
nāqz largiēs aliqd̄ extra semetipz tribu
it. Qui vō fletū ac cōpassionem pximo
p̄buit: aliqd̄ ei ex semetipō dedit. Itē cō
passio est crux spūalis: quā debem⁹ por
tare post ihm. Uñ Greg⁹. in omel. Si
q̄svulvenire post me. zc. Duobz moīs
crux xp̄i tollit̄. sc̄. cū p̄ abstinentiā corp⁹ af
fligit̄: aut p̄ cōpassionem xp̄i anim⁹ tri
bulat̄. ¶ Quartū est indulgere
offensoribz nostris toto corde z eos dili
gere. Math. 5. Diligite inimicos v̄ros
benefacite his qui vos oderunt. Aug⁹.
in smone de brō stephano. Per amorē
hoīs inimici efficiaris amicus dei. Uñ
q̄libet libent̄ debet ignoscere offensori
bus suis: vt deus ignoscat sibi offensa
z suā. Uñ Lu. 6. Dimittite z dimittemi
Aug⁹. de verbis apli. Unusquisqz talē
indulgentiā acceptur⁹. qualē ip̄e dedit
pximo. Et tāta possit esse offensa: z cuz
tali feruore posses indulgere pxio q̄ vs
p̄ hoc indulgeret tibi oīa pcc̄a tua. Uñ
Greg⁹. in moral. Qui in se peccanti cle
ment̄ indulgit: nullū pcc̄i vestigiū in ei⁹
aīa remanebit. ¶ Uñ queritur
circa iā dicta p̄ mo vtz diligere inimicos
sic de necessitate salutis Rñ deo s̄z tho.
sc̄da sc̄de. q. 27. Dilectio inimicōz triplr

pt̄ considerari. Quo mō vt diligant̄ inimi
ci in q̄ntū inimici. Et h̄ est diligē maluz
alteri⁹. Alio mō q̄ntū ad naturā: s. i. vni
uersali: z sic dilectio inimicōz est d̄ neces
sitate salutis vt sc̄z aliquis diligēs deuz
z pximū ab illa generalitate inimicos n̄
excludat. Tertio mō potest considerari
in speciali: vt sc̄z aliq̄s in speciali moue
atur motu dilectionis ad inimicos. Et
istud nō est de necessitate salutis absolu
te. qz nec moueri motu dilectiōis in spe
ciali ad quoslibet homīes singularit̄ est
de necessitate charitatis absolute: sed s̄z
p̄parationē animi. vt sc̄z homo habeat
animū p̄paratū ad hoc q̄ singlari amo
re inimicū diligeret si necessitas occurrer
et. Sed q̄ absqz necessitatis articulo di
ligat pertinet ad charitatis p̄fectionem.
¶ Itē querit̄. vtrū sit de necessi
tate charitatis. q̄ aliq̄s signa v̄l effect⁹
dilectiōis inimico exhibeat. Respō deo
fm̄ b̄m̄ Tho. sc̄da sc̄de. q. 27. Sic hō
in cōmuni tenet̄ diligere inimicū z nō in
sp̄ciali: nisi fm̄ p̄paratōez animi: vt nūc
dictum est. ita signa z effect⁹ dilectionis
que in cōmuni cōsueuerunt pximo ex
hiberi: tenet̄ etiā inimicis exhibere. pu
ta: cū aliq̄s orat̄ p̄ omnibz fidelibz: v̄l p̄
toto mūdo: vel cū aliq̄s aliqd̄ bñficiū
impēdit toti cōmunitati: tunc etiā h̄
inimicis exhibere est de necessitate p̄ce
pti. z cōtrafacere p̄tineret ad liuozes v̄n
dicte. Specialiā vero beneficia vel dile
ctionis signa que quis exhibet particu
lariter aliquibz p̄sonis: q̄ inimicis exhi
beat nō est de necessitate nisi fm̄ p̄para
tionē animi. vt si inueniretur in articulo
mortis. fm̄ illud Prouer. xxv. Si esur
erit inimicus tuus: ciba illum. zc. Sed
hoc facere preter necessitatis articuloz p̄
tinet ad p̄fectionem charitatis. p̄ quam
aliq̄s nō solum cauerynciā a malo: s̄z etiā
am vult vincere in bono malum. qz sc̄lz
non solum cauerynciā p̄pter iniuriā sibi
illatā. p̄trahat̄ ad odiū: s̄z etiā inten
dit̄ inimicū ad suū amorem protrahere.

De oratione

Item querit. utrū inimicis veniā peccentibus teneamur remittere. Responsio deo ex iniuriā vel damno dato alicui soler in eo cui fit iniuriā tria oriri. scilicet rā / cori affectu. signum rancoris in effectu: et accusatio iuris contra iniurantem.

Primū z secūdu tenet homo statim remittere: h̄ tertiū non nisi satisfaciā h̄ suum posse. **Q**uintū est ferre psecutores z tribulatores patient. **U**n̄ apls Persecutores patimur z sustinemus. **D**a thei. s. Beati qui psecutionem patiuntur: **I**sydorus de summo bono Impossibile est ut homo sis: z non gustes angustias. dolor z tristitia om̄ibz cōmunia sūt. **Q**ui ergo in flagellis murmurat: deus plus iritat: qui aduersa paciēter tolēat deum citius placat. **S**ciendū autē qd libenter debemus sufferre tribulationes ut per has liberemur a futuris malis.

Greg^o Misericorditer adhibet d̄s temporalem seueritatem: ne eternam infēat vltionem. **I**deo hic quibusdam parcat: ut eos in eternū feriat. **I**deo hic ferit n̄ pendo: ut in eternū parcat. **S**ecundo quia d̄ singulis sufferentijs singulariter glificamur. **A**pl̄s. Nō sūt ḡdigne passionēs huius t̄pis. **I**sydo. de summo bono. **Q**ui vite future premia diligēter excogitat mala omnia vite p̄ntis equanimiter portat quando ex illius dulcedie huius amaritudinem temperat. **S**extum est orare pro inimicis. hoc christ^o docuit verbo z exemplo. **P**rimo verbo z doctrina cū dixit **M**atth. s. **O**rate p psequentijs z calumniantijs vos. ut sitis filij patris vestri q̄ in celis est. qui solem suū sup bonos z malos oriri facit. et pluit super iustos z iniustos. **S**cdo docuit hoc exemplo cū pro crucifixoribus suis orauit in cruce dicēs. **P**ater ignosce illi: qz nesciūt qd faciūt. **H**āc doctrinam bñ didicit bñs stephan^o q̄ stādo p se orauit: h̄ flexis genubz orauit p inimicis. **U**n̄ h̄ **A**ctuū. 6. **S**ic nos debem^o se qui doctrinā z exēplū xp̄i: z fidelit^{er} orare

p inimicis n̄ris. **U**n̄ bñs **G**reg^o. **I**lle preces suas multum valere facit. q̄ eas pro inimicis effundit. **S**ed heu aliqui petunt vindictā a dō super inimicos suos. **U**nde **G**reg^o. **I**ubz de^o ut diligat inimicus: z tñ rogat deus ut occidat inimicum. **Q**uisquis sic orat: ipse suis precibus contra conditorem pugnat. **E**t talis vindictiua oratio est multū periculosa homini inuido. quia s̄m dei iusticiam homo iste reus est: ut sibi hoc malū contingat q̄ alijs hominibz sic orando optat. **I**n super omnia bona opa q̄ talis inuidus operat nō sūt sibi meritoria nec deo accepta. **U**n̄ **A**ug^o. in t̄rio s̄mone de beato stephano. **N**emo se circumueniat nemo se seducat. **Q**ui v̄l̄nū hoies in hoc mūdo odio habet: quicqd̄ dō in bonis opibz obtulit: totū perdet.

Applicat tractat^o d̄ sex opibz miserie **I**ncipit expositio super orationem dominicā. **A**

Ones vnanimēs i oratione estote. p̄ma petri. **S**icut d̄t glosa sup illud ps̄. **A**pud me oīo meauerte mee. **I**llud qd̄ iustificat hoies in hac vita est ieiuniū elemosyna z oīo. **E**t ista tria cōmendant maxime a dō: z tñ oīo maxie p̄cellit alia duo in q̄nqz. **P**rimo in faciente. qz h̄ officiu est multū facile. qz debilis nō p̄ticiunare. nec paup elemosynā dare: q̄libet tñ p̄t orare. **U**n̄ **P**sal. **A**pud me oratio mea sp̄. **U**n̄ **I**syd. de sum. bo. **O**ratio est cordis: nō labiorū: nō em̄ v̄ba dep̄cantis deus attendit. h̄ orantis cor inspicit. **B**elius est cū silentio orare corde sine sono vocis: q̄ solis verbis sine intuitu mentis. **E**rgo qui libet potest orare etiam mutus. salte mētaliter: vel etiam in agone constitutus.

[Marginal notes on the right side of the page, partially obscured and difficult to read.]